

ons wel niet anders dan onzerzijds voor het gebouw der wetenschap een fundament te kiezen en op een stijl bedacht te zijn, die ons lijnrecht plaatsten tegenover hen, die op hun beurt ons beginsel verwerpen. ²⁾ De onevenredige kleinheid onzer kracht schrikt ons daarbij niet af. Wat voor ons niet is weggelegd, zullen anderen na ons voleinden. Desnoods zou niets dan een eersten steen voor zulk een gebouw der wetenschap, op heiliger grondslag en naar hiermeê overeenkomend bestek, te hebben aangedragen, onze geoorloofde eerezucht volkomen bevredigen. Ja ook zonder prijs of loon of eere, we kunnen niet anders. Hooger plicht spreekt hier, en geblinddoekt aan heiliger drang te gehoorzamen is, ook afgezien van de vrucht die straks uw oog aanschouwen mag, altoos verheffend en schoon.

Repristinatie ligt daarbij niet slechts buiten ons plan, maar is zelfs onmogelijk, om de afdoende reden, dat een gebouw der wetenschap, gelijk wij dit bedoelen, dusver nog nimmer verrees. Zoodra toch onder wetenschap verstaan wordt, niet een atomistisch bijeenzamelen van empirische waarnemingen; noch ook enkel een ordenen in onderscheidene loketten van bijzondere deelen onzer kennis; maar veel hooger: een afspiegeling in ons bewustzijn van al het gekende in zijn organischen samenhang, dan moet aan Plato en Kant, die beiden immers buiten de Christelijke Openbaring stonden, de eere gelaten van dusver als architecten voor zulk een tempel der wetenschap in hun reusachtige grootheid alleen te staan. — Wel gevoelden de Christen denkers reeds in de eerste eeuwen, dat zij principieel tegen het toenmalig Hooger Onderwijs overstonden, en kwam geen hunner het hybridisch denkbeeld in den zin, om aan de Hooogeschool te Athene een faculteit voor Christelijke godgeleerdheid te verbinden; maar tot een zelfstandige ontwikkeling der wetenschap uit hun Christelijk beginsel kwamen ze niet. Ze behielpen zich met practische kweekscholen, en de Christelijke kerk waande voorts genoeg gedaan te hebben, toen ze in den Gnostiek, in Manes en in Origenes de gedrochtelijke poging om Christelijk belijden met niet-Christelijke filosofie te versmelten, principieel veroordeeld had. Formeel bleef men toen Aristoteles volgen, en nam eclecticisch bruikbaar materiaal uit Plato op; maar noch Augustinus, noch Thomas van Aquino, gevoelden den eisch om uit den wortel van het Christelijk beginsel een zelfstandige, niet-kerkelijke, algemeene wetenschap te doen opgroeien. Gevolg hiervan was, dat de triomf van het Christendom over het Heidendom wel de macht